

אורה נטה ללוד

(המשך)

נתאנחתי על אנשי עירי שפגעה בהם מדת הדין והבטתי לפני כאדם שנפלט מן הצרה ומכניס צווארו בצרת אחיו. היה שם אדם אחד שפגעתי בו אתמול ברחוב, אלימלך קיסר שמו, טעה לחשוב שאני מתרגש על שמתפללים בלא עיטוף, זקף רגלו אחת לפניו ורגלו אחת לאחוריו והביט בי באלכסון ואמר אתה סבור שהעליון לא יקבל את תפילתנו כך, אם כן יבקש מעשו שיתפלל לפניו. עכשיו שמסר בידיו של עשו את הטליתות שלנו אין עשו חסר אלא שיתעטף ויתפלל. ניצוצות של כעס ושנאה ניתנו מעיניו הירוקות הצהובות שהבהיקו כקליפת הצב שמוטלת בחמה.

הייתי סבור שיגערו בו חבריו באותו ריקא, והם לא די שלא גערו בו אלא נראה היה שיפה בעיניהם מה שאמר, נרתעתי לאחורי ועמדתי והלכתי לי אצל החלון.

חלון זה הוא אחד משני החלונות של בית מדרשנו הישן שיוצאים להר. כשהייתי נער הייתי לומד שם בעמידה וכותב שם שירים ופזמונות. פעמים הרבה הייתי מציץ משם לחוץ ומלמד את הקדוש ברוך הוא כביכול את שיש לו לעשות עמי להבא. חבל על אותו אדם שלא הניח לבוראו יתברך לעשות את שביקש לעשות עמו, שהרי תלמודי לא עלה לי יפה.

אור מופלא האיר מבית המדרש על ההר וכן מן ההר על בית המדרש. אור כזה לא ראיתם מימכם. אור אחד היה ומאורות הרבה היו בו. אמרתי לעצמי היך מקום כזה אי אתה מוצא בעולם. מעתה עמוד כאן ואל תזונו. עד מתי, עד שיעלה רצונו לפניו ליטול את נשמתך ממך. ואף על פי שנזכרה לי מיתתי לא הייתי עצב. אדרבא שמח הייתי, אפשר

שפני לא היו שמחות, אבל לבי היה שמח. וקרוב בעיני לומר שמעין זה לא הרגשתי זה שנים הרבה, שהלב שמח ואין הפנים מתערבות בשמחתו. דפק הגבאי על השולחן ואמר מוסף. החזירו הספרים להיכל וירד החזן לפני התיבה. שחה והניח ראשו על המחזור ואמר הנני העני ממש, ואמר חצי קדיש בקול ובניגון כדרך שאומרים קדיש לפני מוסף, אבל דומני שעירב בו קצת מניגון של קדיש יתום. חזרתי ונסתכלתי בהר שכלפי בית מדרשנו והרהרתי בלבי מצד זה מובטח לך שלא יבואו עליך להרגך. הוא שאבותינו היו בונים את בית מדרשם סמוך להר, שאם יבואו הרצחנים להרגם יחביאו עצמם בבית המדרש, שההר מגין עליהם מכאן והמלכות מגינה עליהם מכאן. יפה אמרתי תחילה עד שיגיע קצו של אותו אדם אין לו מקום מעולה מזה.

פרק רביעי / המפתח

בין מוסף למנחה חזרו העם וישבו לפוש. קרבתי אצלם וישבתי ביניהם.

פתח אחד ואמר רבי שלמה האריך היום במוסף יותר מכל השנים.

נענה אחר ואמר אם יאריך כך בנעילה הריני ערב לך שלא באכל קודם חצות לילה.

אמר לו חברו שמא תרטימר בשר וחצי לוג יין מצפים לך בביתך, שאתה חושש שמא יאריכו בתפילה. הלואי שסעודתך מספיקה לך כדי שן ומחצה.

הפסקתי את שיחתם ואמרתי מקום נאה יש לכם, ופשטתי את ידי אילך ואילך ודמתי להם על בית מדרשנו הישן.

נתאנח אחד מהם ואמר נאה או לא נאה, בין כך ובין כך אנו מניחים את העיר מיד לאחר החג.

שאלתי מה פירוש מניחים את העיר?

אמר לי מניחים את העיר, פירוש יוצאים מן העיר. אלו יוצאים לאמריקה ואלו לשאר ארצות, שאפילו אדם הראשון לא עבר שם.

הוסיף עליי חברו ואין אדם בטוח שיניחו לו ליכנס.

אמרתי לו היאך מניחים את הודאי והולכים אחר הספק.

אמר הוא פעמים שהודאי קשה מן הספק, כגון אנו שהיינו בצער פרעות ודאי שאין אנו יכולים לדור כאן.

נתאנחתי ואמרתי שמעתי שהיו כאן פרעות לפני שלש ארבע שנים והודיעו העתונים עליהן.

אמר הוא כן יקירי, פרעות היו כאן לפני ארבע שנים לפני שלש שנים לפני שנה ולפני שלושה חדשים, אלא שלא דיברו העתונים אלא בפרעות הראשונות שהיה בהן משום חידוש, שאני ושכני אחים היינו בצרה אחת ועמדנו בקשרי המלחמה כאחד וכשיצאנו היים מן המלחמה וחזרנו למקומותינו מצא

הוא לפניו שדות וגנים ואני לא מצאתי לפני כלום ולבסוף פשט ידיו בי להרגני. וכיון שחזרו הפרעות ונשנו ונשלשו פסק חידושן ופסקו העתונים מלהודיע עליהן. ויפה עשו העתונים שלא הודיעו עליהן, וכי כדי שיבואו ישראל לידי עגמת נפש או כדי שישמעו גויים רחוקים וילמדו מעשה אחיהם. אין לי עסק בהיסטוריה, אבל דבר זה אני אומר, מיום שפרסמו מעשה קשינוב לא עברה תקופה בלא פרעות. איני אומר שעשו הרשע שונא דם, אלא עשו ידיו חמומות

וכשמתמלא עברה נוטל קרדום והורג, אלא שיצא בחבורה ויהרוג, דבר זה מן העתונים למד, ומשלמד נעשה לו הרגל עבירה. ולענין סיוע ממון ובגדים, עד שעיר אחת שולחת לחברתה באה פורענות עליה והיא עצמה צריכה לסיוע. עכשיו יודע מר מפני מה אנו מניחים את מקומנו. מניחים אנו את מקומנו מפני שהמקום הניחנו ואינו רוצה במנוחתנו. אמרתי אני מקום שדרתם בו אתם ואבותיכם מניחים אתם כן? אמר הוא וכי על דעתנו עלתה שדבר זה קל הוא, אלא אדם רוצה להיות ואינו רוצה למות.

פירשתי ידי כלפי כחלי בית המדרש ואמרתי מקום שאבותיכם התפללו בו אתם תניחו אותה.

היה שם אותו אדם אלימלך קיסר אמר שמא רוצה מר לקבוע ישיבתו כאן ויתפלל במקום שאבותיו התפללו בו. תיירים אלו יושבים בכרכים נאים ומטיילים להם בכל העולם ולנו הם אומרים שנדור כאן במקומותינו במקום שאבותינו התפללו בו, כדי שנזכה למות על קידוש השם ולהשתבח בפני אומות העולם לומר להם כמה נאים ישראל שמקבלים עליהם יסורים ונהרגים עליו. עשו הורג בנו מפני שדרכו של תקיף לפשוט ידיו בחלש, באים הם ואומרים הקדוש ברוך הוא רוצה לצרוף את ישראל. לא כך אדון? עוד דבר אחד מבקשים מעמנו, שנעשה כל ימינו או יום הכיפורים או תשעה באב או שבת, להודיעך שאומה זו דבוקה באלוהיה ומתאבלת על ירושלים. ואילו צרכי שבת לשבת ולהברות אחר הצום אין מעניינם. שמעת שיחתם של בריות, הרי הם עומדים ומתפללים מאמש, שמא אדם יודע במה ישבור צומו?

(עוד יבוא)